

גליון 539
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יורד למסעו לקייש על האשכול ליהודים במדינת

סיפורי חז"ל

ירידת גשמים בזכות משקל נכון

מסופר על זכותם הגדולה של הסוחרים, שמשקלותיהם נכונים והם נוהרים מאד שלא לשקול או למדוד פחות מהמידה. בעיר אחת גזרו תענית בשעת עצירת גשמים ולא נענו. בלילה הורו לרב העיר בחלום שהם יענו מן השמים, אם חנווני פלוני יעבור לפני התיבה. הדבר היה לפלא, כי אותו חנווני לא נחשב כלל לתלמיד חכם, אולם כאשר החלום נשנה כמה פעמים, כינס הרב את אנשי עדתו לתפילה, להפתעת כולם, ביקש הרב מהחנווני שיעבור לפני התיבה. אולם הלה סירב באומרו שאינו ראוי לכך, היות והוא נחשב לעם הארץ. הרב גזר עליו שיתפלל עבור הציבור, החנווני עזב את בית הכנסת, הלך לביתו והביא את המאזניים של חנותו, הוא ירד לפני התיבה ואמר, רבוננו של עולם, שני כפות מאזנים אלו כנגד שתי אותיות ה' שבשם הקדוש הוי"ה, מוט המאזנים באמצע, כנגד ו' שבשם הוי"ה, הידית שבה מחזיקים את המאזנים כנגד י'. רבוננו של עולם, העד נא, אם עשיתי עוול בכפות מאזנים אלו, לשקול בהן פחות מהמידה ופגמתי בשמך הקדוש, תרד אש מן השמים ותשרוף אותי, ואם לא עשיתי עוול, אני מתפלל לפניך, שתוריד גשמי רצון בזכות מאזנים הללו. השמים התכסו בעבים וירדו גשמי ברכה מרובים.

(מעם לועז)

פרשת השבוע

והתעלמת מהם (כ"ב - א)

מסופר על הרה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א, (יומא דהילולא ט"ו אלול) שכאשר בא לוורשה יצאו לקראתו רבבות אלפי ישראל, וחלקו לו כבוד מלכים. מיד ביקש להטות את הכרכרה מן הדרך, והביע רצונו לבקר אלמנה אחת בעיר מבנות משפחתו, וכל הקהל הולך אחריו כדי שתזכה היא בכבוד הרב. העיר לרב יהודי אחד, אמנם מצוה להרנין לב אלמנה, אבל מר אינו מחוייב, הלא אמרו שפעמים רשאי אדם להתעלם ממצוה, כמו זקן ואינו לפי כבודו, שפטור מלטרוד בהשבת אבידה, וכי זה כבוד לגאון כמותו להיות הולך בעצמו אל אשה אלמנה פשוטה? השיבו רבי עקיבא איגר ואמר: משם ראייה כי רק בהשבת אבידה התירו להתעלם, אבל במקרה שלי יש פסוק אחר מפורש ומבשרך לא תתעלם.

ביומו תתן שכרו (כ"ד - ט"ו)

מסופר על הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שפעם אחת בערב שבת קודש, סמוך לזמן הדלקת הנרות,

הסתובב באחת הסמטאות בוורשה, הדבר היה לפלא. לאחר זמן נודע שאחד מפועלי הדפוס, שעבד בערב שבת בהדפסת אחד מספריו של ה"חפץ חיים", נשמת מתחת ידו בעת תשלום השכר, וכדי לא לעבור על העשה "ביומו תתן שכרו" ועל הלאו "לא תלין פעולת שכיר", חקר החפץ חיים אצל הפועלים היכן מקום מגוריו של המדפיס, ונחפו לביתו קרוב להדה"ג, כדי לפרוע לו את חובו.

ארבעים יכנו לא יוסיף (כ"ה - ג)

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א, שפעם בא אליו הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה זיע"א, ושאל את רבי יחזקאל, מדוע פסקו חכמינו ז"ל לעברייך שלושים ותשע מלקות ולא ארבעים, כמו שכתוב 'ארבעים יכנו'. הדבר פשוט מאד, השיב הרב משינאווא, שאם היהודי יקבל את כל ארבעים המלקות, יחשוב שכבר יצא ידי חובתו, אבל אם יקבל רק שלושים ותשע, ידע וירגיש שעדיין לא נפרעו ממנו, ויחשוב על מה שצפוי לו, או יזהר וישמר.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:29 ת"א: 7:31 ר"ת: 8:06

כי תצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:17 ת"א: 6:33

קיווה והתפלל שחיות הטרף לא שינו את בית הכנסת. לאחר מכן הוא ניגש אל דלתו של הזקן ונקש בדלת, הצ'כי הזקן עדיין חי ומילא את תפקידו באמונה, הוא הכיר בקושי את השמש שהודקן עד לבלי הכר, אולם למראה גובהו לא היה מקום לטעות בו, ר' חיים היה משכמו גבוה מכל המתפללים ועתה כאשר קומתו שחה וכתפיו נידלדלו, נראה ר' חיים כמו צל של עצמו משכבר הימים, השומר הזקן הכירו ושמח לקראתו, כמי שרואה אדם שחוזר פתאום מבין המתים אל בין החיים. בלי אומר ודברים פתח השומר בפני ר' חיים את דלת בית הכנסת והוא עצמו נשאר בפרוודור, ר' חיים נכנס לבית הכנסת שהיה כה מוכר לו הביט מסביב, אך לא ראה דבר כי עיניו נתמלאו דמעות, שפתיו מלמלו והוא הודה לה' שהחיה אותו וקיימו מחדש לראות מקום מקודש זה, לאחר מכן הוא הרים את עיניו ומיד הבחין בשינויים שנעשו במקום, הוא ראה כי במקום הנרות, דולקים נורות חשמליות והריצפה מכוסה בטון, מלבד זאת הכל נשאר כפי שהיה מקדמת דנא.

ר' חיים חזר אל השומר הזקן ושאלו לפשר השינויים, הלה הסביר לו כי זה היה חלק מהתעמולה הנאצית שהתאמצה להוכיח בימיו הראשונים של הכיבוש, כי הגרמנים אינם בארבארים כפי שכולם חשבו שהנם, משום כך הם עשו כאן את השיפורים הללו, ולאחר מכן מילאו את בית הכנסת ביהודים אותם הביאו ממחנות ריכוז שונים, ציוו עליהם להתעטף בטליתות ולהתפלל, והם צילמו את המחזה כדי להראות שהגרמנים הם עם תרבותי השומר על בתי כנסת עתיקים, ומבטיח ליהודים חופש דת מלא. ר' חיים היה מאושר שהגרמנים לא ניסו להכניס שיפורים נוספים, היתה לו הרגשה שכל הבנין העתיק שראה עתה לפניו שפוף קמעה כאילו שקע כולו קצת באדמה.

ומה נעשה שם למעלה? הוא שאל את השומר הזקן כשמבטו נע אל העליה של בית הכנסת. בוא אראה לך השיב, הוא פתח את הדלת המובילה למדרגות והם עלו בהן לעליה, שם פתח השומר את דלת הברזל הכבדה, ר' חיים עמד שם כשבלבו מלא חרדה, והוא שותק שתיקה כבדה. לאחר מכן צעד כמה צעדים קדימה ולפתע כאילו חדל לבו מפעום, הוא עצר מוכה הלם ומבטו התמקד במשהו זר ומוזר שבלט מערימת השמות שכיסתה את מקום מנוחתו של הגולם, היתה זו ידית של כידון שלהבו היה נעוץ בתוך השמות, מה זה? הוא שאל את השומר כשהמלים מתפרצות מפיו.

אה, זהו סיפור שלם אמר השומר, שלא הופתע מעצם השאלה. לאחר מכן הוא סיפר את סיפורו: למחרת כיבוש פראג בידי הנאצים באו לכאן שני גנרלים שלהם מלווים ביחידה קטנה של חיילים חגורים בכלי נשקם.

לכבוד יומא דהילולא של המהר"ל הקדוש מפראג (ח"י אלול) פעם או פעמיים בשנה, היה ר' חיים השמש הזקן של בית הכנסת 'אלט נוי שול' בפראג, נוהג לקחת בידו סל מלא שמות ולהעלותם לעליית הגג של בית הכנסת העתיק, הוא היה פותח דלת צדדית בפרוודור של בית הכנסת, ומטפס בזהירות במדרגות העתיקות, עד שהיה מגיע לדלת ברזל, אותה הוא פתח בדחילו ורחימו במפתח ברזל גדול.

כשהוא אחוז חיל ורעדה היה ר' חיים נכנס בצעדים מדודים לעליה האפלולית שהיתה מוארת רק על ידי שני חלונות קטנים משני צדיה קרוב לגג, הוא היה ניגש לאיטו למקום מנוחתו של הגולם, שערימת החימר שנשאר ממנו היתה קבורה תחת ערימת "שמות" שהצטברה שם במשך דורות, "שמות" אלה כללו ספרי קודש שנתבלו, טליתות קרועות, רצועות של תפילין וכו', כל הדברים הללו היו מוטלים מאחורי שרשרת של ברזל שהיתה מתוחה, מסביב ויצרה צורת מצבה על קברו של הגולם. ר' חיים היה ניגש למקום מריק את הסל שבידו חוזר על עקבותיו ועוזב את העליה.

היה זה מנהג מקודש שהנהיג הרה"ק רבי יהודה ליוואי זיע"א המהר"ל המפורסם מפראג, שיצר את הגולם, ולאחר מכן נטל את חייו וקבר אותו בעליית הגג של בית הכנסת אלט נוי שול. לפני קרוב לארבע מאות שנה. וראה זה פלא, למרות שבמרוצת השנים הרבות הורקו במקום סלים אין ספור של שמות בכמויות שהיו צריכות למלא את המקום עד גג הרעפים, נראה היה כי הערימה לא גבהה כלל מעל לגובהה המקובל, דבר זה הפליא את ר' חיים כל אימת שהוא מילא את תפקידו בהתאם להוראות המהר"ל.

הפעם האחרונה שר' חיים העלה לעליית הגג סל מלא שמות, היתה זמן קצר לפני שהנאצים כבשו את צכוסלבקיה. במשך השנים האיומות של מלחמת העולם השנייה, התגלגל ר' חיים בכמה וכמה מחנות ריכוז נאציים, והיה מן היהודים המעטים ששרדו בחיים אחרי תקופת השואה. ברגע ששוחרר ממחנה הריכוז על ידי כוחות המנצחים, מיהר ר' חיים לחזור לפראג, את פעמיו ל'אלט נוי שול' שבעיר העתיקה שבה היה ממוקם הגיטו היהודי, ושבה נבנה בית הכנסת העתיק לפני למעלה משבע מאות שנים.

הוא נעצר לפני בנין בית הכנסת והביט בו ארוכות, מבחינה חיצונית אך מעט מאד נשתנה ברוך השם, לא העזו הנאצים לשלוח את ידם בבית הכנסת העתיק ביותר באירופה, הוא

משל ונמשל

ושבת עד השם אלקיך

משל לסוחר אחד בעל חנות יינות, שבא לבית מסחר סיטונאי כדי לקנות כמות גדולה של יין לחנותו, לאחר שהציגו לו את החשבון, ביקש הסוחר שיתנו לו את היין בהקפה, מכיוון שאין בידו לשלם כעת, והבטיח לשלם מאוחר יותר כאשר ימכור את הסחורה בחנותו. אינני יכול – ענה לו המוכר – זה מספר פעמים נתתי לך בהקפה, וגם הבטחת לסלק את חובך במועד, אך לא קיימת את הבטחותיך. התחנן הסוחר: אנא, רק הפעם תן לי בהקפה, ואשלם לך במועד, בכל הפעמים הקודמות לא שילמתי מפני סיבות שונות שמנעו ממני לשלם, אולם הפעם אני מבטיח כי אשלם בזמן! לא הועילו כל הפצרותיו – הסיטונאי עמד בסירובו.

בעודם מדברים נכנס סוחר אחר לחנות, וכאשר שמע את הדברים אמר לסוחר: שמע לי, אתן לך עצה: לשם מה אתה קונה עכשיו כמות כה גדולה של יין, ומתחייב למחיר רב? קנה מעט ושלם עכשיו. הסכים הסוחר לעצה נבונה זו וכן עשה, קנה מעט יין ושילם את מחירו, את היין מכר בחנותו ובכסף שהרוויח, שב וקנה עוד יין, וחוזר חלילה, עד שהצליח במסחרו החוזר את כל חובותיו.

והנמשל: אנו מבקשים מהקב"ה שימחול לנו על כל חטאינו ומבטיחים שלא נשוב ונחטא, אולם גלוי וידוע לפניו שלמרות ההבטחות נשוב ונחטא. אין כל דרך בפנינו אלא לנהוג כאותו סוחר, נתחיל ונחזור בתשובה בדבר מסויים, למשל, אדם יקבל על עצמו להיזהר בחטא הדיבור, כאשר יתגבר על חטא זה, יקבל על עצמו להישמר גם מחטאי העיניים, וכן הלאה... כך יסלק האדם את חובותיו לקב"ה מעט מעט, עד שיזכה ויהיה בעל תשובה גמור.

אחד הגנרלים הקשיש שלהם אמר לי, שמענו על אגדת "הגולם", האם זה נכון שהגולם קבור למעלה בעליית הגג של בית הכנסת? השיבותי לו כי סיפורו של הגולם אינו אגדה, וכי הוא אכן קבור בעליית הגג של בית הכנסת. קח אותנו לשם למעלה, פקד עלי הגנרל. ניסיתי להניע אותם מלבצע את זממם, אמרתי מה שאמרתי, אך הגנרל קטע את דברי בחוסר סבלנות.

בסופו של דבר לא היתה לי ברירה אלא להעלות אותם לעלייה, כאשר עלינו שאל אותי הגנרל בחוסר סבלנות, היכן הגולם? הראיתי להם על ערימת השמות ואמרתי להם הנה שם, הגנרלים ניגשו אל המעקה הביטו פנימה ואחד מהם קרא מאוכזב: הרי זה ערימה של אשפה ותו לא, חס ושלום אין זה אשפה אמרתי להם, אלה הם רבותי תשמישי קדושה שנתבלו מרוב שימוש, ושרידיו של הגולם קבורים תחתיהם.

נקח את האשפה פקד עלי הגנרל בטון מאיים, אני התחננתי על נפשי ואמרתי להם, אדונים רבי חסד, אסור בתכלית האיסור לנגוע בזה, כך פקד הרב הקדוש שיצר את הגולם, ומאוחר יותר הניח אותו כאן למנוחת עולמים, יורשה לי להעיר בכל הכבוד, כי יהיה זה מסוכן ומביא מזל רע לחלל מקום קדוש זה. שטויות, הרעים עלי הגנרל הצעיר בקול נביחה, תנקה תיכף ומיד או שכאן... הוא שלף אקדח כיוון אותו עלי וחזר וציווה לנקות את המקום, אינני יכול, אסור, אמרתי ולא זותי ממקומי למרות שאקדח טעון היה מכוון עלי.

עוזב אותו, אמר הגנרל הקשיש לעמיתו הצעיר, הוא קרא לאחד החיילים ופקד עליו לנקות את הערימה, הלה ניגש, שלף את הכידון שלו ונעץ אותו לתוך ערימת השמות, אולם כעבור שנייה הוא השמיע קול זעקה מרה, הוא שמט את ידית הכידון ונפל לאחוריו כשהוא מזדעזע בכל גופו, לאחר מכן הוא נשאר שוכב חסר חיים. שני הגנרלים נראו מזועזעים ממראה עיניהם, הם עזבו את המקום במהירות, שני חיילים נשאו את גופת חבריהם ואף הם הסתלקו במהירות כלעומת שבאו, לאחר מקרה זה, שוב לא העזו הגרמנים להציג את רגלם בעליה של בית הכנסתף סיים השמש הזקן את סיפורו.

צִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ

ואהבת לרעך כמוך

מסופר על הגאון הקדוש מוילנא זיע"א, כשהיה ילד יצא פעם לשחק עם חבריו, ראה אותם משחקים בנדנדה, זה עולה וזה יורד, פירש מהם ונכנס לביתו. שאל אותו אביו: אליהו יקירי, למה אין אתה משחק עם חבריך? השיב הילד: כתוב בתורה "ואהבת לרעך כמוך" ואיך אני יכול לעלות את עצמי ובו בזמן להשפיל את חברי ולגרום לו לרדת.

מידת הוותרנות

משפחתו של הרה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א גדלה, והיה צורך לעבור לדירה גדולה יותר. באותו זמן קשה מאד היה להשיג דירות, ורק לאחר יגיעה רבה, עלה בידם סוף כל סוף למצוא דירה מתאימה במחיר לא גבוה. שכרו עגלון והטעינו את כל רהיטיהם ומטלטליהם על העגלה שתעבירם לדירתם החדשה. בהגיעם לפתח הדירה החדשה, פנה אל רבי אליהו, שנראה מותש, אדם ואמר לו: דע לך ר' אליהו, את בתי אני עומד להכניס לחופה, חיפשתי דירה בכל העיר ולא מצאתי דירה אחרת אלא את זו בלבד. והנה באת אתה והקדמת אותי. דע לך, אם אתה נכנס לדירה, אצטרך לעכב את החתונה. בני הבית ששמעו את הדברים, החלו לטעון על עזותו, משפחה מרובת ילדים מצאה לה דירה, גמרו וסיכמו עם המשכיר, מה לו כי ילין עלינו? אך רבי אליהו שמע את הדין והדברים, ולאחר דקות מספר הפר את

שתיקתו, פנה לעגלון וציווה עליו: בבקשה, לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הישנה.

ולא ימחה שמו מישראל (כ"ה ו')
מסופר על רבה של ירושלים עיה"ק ת"ו, הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, שפעם שמע שאחד ממקורביו קילל את אחד האפיקורסים המפורסמים ביותר בירושלים. הגיב הרב ואמר: אני לא נוהג ככה, הקדוש ברוך הוא מלא רחמים, והוא יכול לרחם גם על רשעים כאלו, אין עיני צרה אם פלוני ירוחם מה', וגם יזכה לחיי עולם הבא, כאן בעולם הזה אנו מחוייבים להתנגד להם, כי הרי הם מזויקים ומקלקלים את הסביבה, מה שאין כן כאשר עברו לעולם הבא. ולבסוף הפטיר רבי יוסף חיים, וכלום אתה חושב שאין כל צד טוב ברשע פלוני? אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה ואפילו שכר שיחה נאה, ואין עבירה מכבה מצוה, וזכות אינה בטלה אפילו באלפי אלפים חובות.

להתפלל על השונא

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א ציוה לבניו: התפללו בעד שונאיכם שיהיה להם טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת השם זוהי עבודה יותר מכל תפילה.

תִּילּוּלָא דְצַדִּיקָא

שבת קודש י"ד אלול

הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" – תרכ"ו)

יום ראשון ט"ז אלול

הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר שמחה בונים (תקי"ט) הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (ש"ת מהר"ם אלשקר – תקנ"ט)

הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ז)

הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)

יום שני ט"ז אלול

רבי אברהם נפתלי צבי מוורמיוזא ב"ר משה הלוי (תע"ב)

יום רביעי י"ח אלול

רבינו המהר"ל מפראג רבי יהודה ליואי ב"ר בצלאל (שס"ט)

רבי יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבי – שע"ג) הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא ב"ר מרדכי מנעשחיו (תק"צ)

הגה"ק רבי עבדאלה סומך (בעל זבחי צדק – חוון למועד – תרמ"ט)

יום חמישי י"ט אלול

רבי חיים בנבנשתי ב"ר ישראל (תל"ג) הרה"ק רבי זאב נחום בורנשטיין מביאלא

יום שישי כ' אלול

הרה"ק רבי משה אריה פריינד ב"ר ישראל (תשנ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עֲצוּנָה הַלְכוּת

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" לפרסם יוסף הת"ם על המעשים.

תלמוד תורה (י"ד)

- כל העוסק בתורה, יסורין בדלין הימנו. (ברכות דף ה' ע"א)
- לא נברא האדם אלא לעמל התורה. (סנהדרין דף צ"ט ע"ב)
- בכל תיבה ותיבה של לימוד התורה הוא מקיים מצות עשה בפני עצמה, ואם לומד פרק משניות או דף גמרא, הוא מקיים כמה מאות מצוות, כמו שכתב הגר"א ז"ל ב"שנות אליהו" פרק א' דפאה (משנה א', בפירוש הארוך, ד"ה ות"ת) בשם הירושלמי, ואם כן, נבוא לחשבון כמה אלפים תיבות קדושות של תורה, שכל אחת בפני עצמה היא מצוה רבה, שביטלנו בידיים, וכנגדם הכנסנו כמה אלפים עונות של ביטול מצות עשה, דתלמוד תורה בעת הזה גופא. (חפץ חיים, פתיחה – עשין, סק י"ב)

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת

רכב בכל הארץ 052-7655-222